

Op de helft, tijd voor bezinning

van winter naar lente

Wat heeft het afgelopen half jaar gebracht?
Dat mag uitgroeien en tot bloei mag komen.

Halverwege het schooljaar is het tijd voor bezinning.
Tijd om stil te staan en te genieten van het moois dat afgelopen jaar is ontstaan.
Tijd ook om stil te staan bij hoe we bezig zijn.
Doen we wat we van plan zijn? Brengt het op wat we beogen? Waar zijn we tevreden over? Wat vraagt onze aandacht? En hoe krijgt dat wat we echt beogen grond om op te groeien?

Het past ook om dit nu te doen. Leerlingen hebben hun portfolio gepresenteerd. Het is met ouders besproken. Onderwijsbehoeften zijn aan het licht gekomen, geëxpliciteerd, en kinderen hebben eigen leerdoelen geformuleerd.
Allemaal informatie om te hanteren als voorbereiding van komend half jaar.

Vragen die ik hierbij heb:

- ♥ Hoe zorgen we ervoor dat de gesignaleerde onderwijsbehoeftes en leervragen een plek krijgen in het curriculum van het kind? Hoe ziet hij/zij dit terug in de taak?
- ♥ Hoe zorgen we er voor dat groepsplannen het curriculum van de leerkracht gaan vormen om aan onderwijsbehoeften van kinderen te voldoen? Dat leerkrachten het groepsplan zo leren benutten, dat het de voorbereiding vormt van het onderwijs dat zij zelf willen geven (komende periode)? En daarin de eigen zone van naaste ontwikkeling betrokken is (vanuit de why).
- ♥ Hoe komt de uitwerking van het groepsplan terug in een ritmisch periode- en weekplan van het kind én de leerkracht (en de school als geheel)? Wat zijn hierin indicatoren die we zelf kiezen.

Bezinnen vraagt om stilstaan

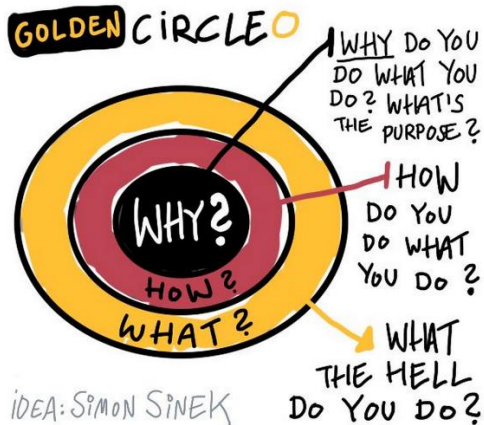
<https://www.youtube.com/watch?v=jyrSOGZdFps>

Alleen als je het jezelf gunt om stil te staan, stil te worden,
bestaat er een kans dat je hoort, ziet, beseft wat voor moois je ontmoet.
Gun je jezelf de mogelijkheid je te laten beïnvloeden door de ander,
om jezelf opnieuw te laten organiseren.
Nieuwe mogelijkheden te ontdekken/ontvangen
En tevoorschijn te laten komen,
waar het jou/jullie in wezen om draait in onderwijs geven.

Zijn we goed bezig?

Een vraag naar of je goed bezig bent, is een vraag die van doen heeft met **waarden**.

Afgelopen half jaar hebben we stil gestaan bij de waarden die ieder van ons drijft: onze **ruggengraat**.

Met het weet hebben van onze eigen ruggengraten heeft de WHY uit de Golden Circle van Simon Sinek, op een nieuwe –persoonlijke - laag betekenis gekregen. En ons aangezet initiatief te nemen een instrument te ontwikkelen HOW we ons WHY in de praktijk gestalte kunnen geven.

Wat hierin verbindt is ieders deel-nemen aan het geheel.

Hoe krijgt mee-doen, het deel-nemen, gestalte als pedagogisch-didactisch handelen dat leerkracht vrij maakt?

- Deelnemen is pedagogisch didactisch handelen waarin je jezelf én het kind betreft.
- In het meedoen geef je waarden door die jij belangrijk vindt.
- In het deelnemen wordt exact helder wat je te doen hebt (welke les je te geven hebt) vanuit de onderwijsbehoefte van het kind/groepje kinderen.
- Meedoen is leuk! Het laat de stof leven. Er ontstaat enthousiasme bij jou én de kinderen.
- Meedoen, deel-nemen kent vele vormen! De leerkracht en het kind worden zichtbaar.

Instrumenten die vanuit de betekenis van waardenvol onderwijs vorm aan het krijgen zijn:

- Meespelen
- Spelend leren
- Portfolio, evalueren, reflecteren
- Leerdoelen van kinderen
- Met de kinderen een hoek inrichten, een taak bedenken
- Instructiewinkels als doorgaande lijn
- Keuzewerk ontwikkelen vanuit talent
- Ontwerpen van een context waarin talent de ruimte krijgt: thema's en verhalend ontwerp
- Aansprekend onderwijs, inspelen op, delen en taak(doel-)gerichtheid.

Om een antwoord te vinden op de vraag 'Wat is goed onderwijs geven?', maken we gebruik van (de parels in) **anekdotes**.

Anekdoten zijn voorvallen, gebeurtenissen of rake uitspraken, gevat in een verhaal. Het is een vertelling van een stukje uit het echte leven dat je raakt. In anekdoten zit iets dat je aanspreekt, wat je eigenlijk wilt en kunt leven. Een parel die tevoorschijn wil komen. Dat bewust opnieuw taal geven helpt oude vastzittende patronen doorbreken en nieuwe patronen ontstaan, die jou en de kinderen meer recht doen.

Alleen in contact met de ander lijkt het mogelijk die thema's te ontmoeten waar het jou wezenlijk om draait, die jou uit het hart gegrepen zijn. Immers, in contact met de ander krijgt jouw zijn betekenis.

Anekdoten laten ons dus zien wat wezenlijk is in onderwijs geven en leren ons de taal te vinden daarvan te spreken.

Dit laatste is aan de orde. De intentie is er. De vraag nu is, hoe krijgt het werkelijk gestalte? Hoe landt het in al ons handelen? Krijgt het grond. En daarmee vertrouwen. Dit vraagt samen taal geven. Iedere keer opnieuw. Taal geven aan het doel, de vraag waartoe onderwijs dient. Deze vraag is in de huidige tijd vrijwel verdwenen uit de onderwijsdiscussie. (Biesta) Het vraagt moed om opnieuw taal te vinden waarin we ons expliciet verbinden met de zin van onderwijs: the moral purpose, het why.

Spreek van het wezenlijke waar het ons om draait in onderwijs geven? De Why.

Eer je logboek (in 2-tallen).

Kies een anekdote die door het verhaal van vandaag op de voorgrond is komen te staan.

Vertel je verhaal (naar binnen en naar buiten).

Ontdek door het vertellen aan de ander - de wilsrichting van je verhaal - naar welk(e) wezenlijk(e) aspect(en) van onderwijs geven het je brengt.

Sta stil bij hoe jij als leerkracht daarin werkzaam bent.

Hoe reflecteren je waarden (uit je ruggengraat) hierin?

Welke (nieuwe) betekenis voor je onderwijs geven heeft dit geheel gekregen?

Geniet hoe je leert hier eigen woorden aan te geven.

Schrijf het wezenlijke van onderwijs geven dat uit de anekdote spreekt op.

Delen waar het om draait in onderwijs geven. Een ieder brengt zijn wezenlijke deel sprekend naar voren. Word je bewust van de Why die jullie samen vormen.

Wat gunnen we ons zelf werkelijk en hoe neem je jezelf en de ander daarin serieus?

Bereidt je bewustzijn uit door het drie-ledige doel van onderwijs geven (Biesta) te betrekken.

Onderwijs geven is er op gericht:

Kinderen zinvolle en waarde volle inhouden te leren, die erop gericht zijn de zone van naaste ontwikkeling aan te spreken, om zelf op te groeien tot zelfstandige samenwerkende mensen die de moed hebben de eigen verantwoordelijkheid (het eigen talent) in het leven aan te gaan, hieruit de eigen bijdrage aan samenleven ontwikkelen en daarvan kunnen genieten.

Onderwijs heeft hiermee van doen met:

- Wat je ze wilt leren: doelen en inhoud (didactische kennis en vaardigheden).
- Vanuit welke intentie je ze iets wilt leren: waarden (pedagogische houding).
- Hoe je dit onderwijs kunt geven in contact met kinderen: relatie, jouw pedagogisch-didactisch handelen hierin als verbindende schakel (deel-nemen).

How geven we de why gestalte?

Op de vraag of we goed bezig zijn? Of we de goede dingen goed doen? Kijken we naar de opbrengst van ons werk: het What.

We maken gebruik van het portfolio en het gedrag van het kindportret, als instrumenten die het werk van de leerkracht (in de afgelopen periode) weerspiegelen.

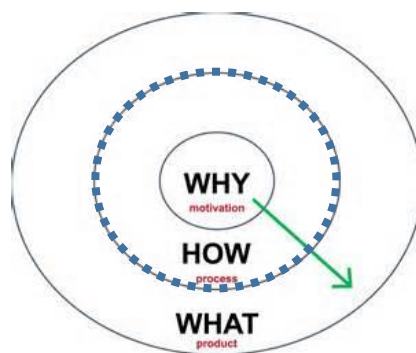
We geven dit betekenis vanuit de bronnen die we hanteren: Dalton onderwijs, deep-learning, ... En bereiden dit uit –geven dit diepte - met wat het kindportret ons te vertellen heeft, om niet in onze eigen cirkel vast te blijven zitten en de ruimtes om vanuit te denken wat mogelijk is te vergroten. Hierdoor wordt de leerkracht ook zelf als bron aangesproken, om te horen wat het kindportret oproept tot ontwikkeling te brengen.

De idee van werken aan congruentie:

Portfolio's en gedrag van kinderen weerspiegelen het onderwijs dat je geeft. Als je de moed hebt in die spiegel te kijken kun je groeien, uitgroeien tot de leerkracht die je in wezen bent en wilt zijn.

Vragen die vanuit de leercirkel aan de orde zijn:

- Wat weerspiegelt je onderwijs geven?
- Hoe effectief en doelmatig neemt jouw onderwijs geven (vanuit de why) gestalte aan?
- Wat betekent dit voor het onderwijsconcept en de uitwerking ervan komende periode?
- Hoe wordt dit (vanuit het hart) concreet in je handelen?

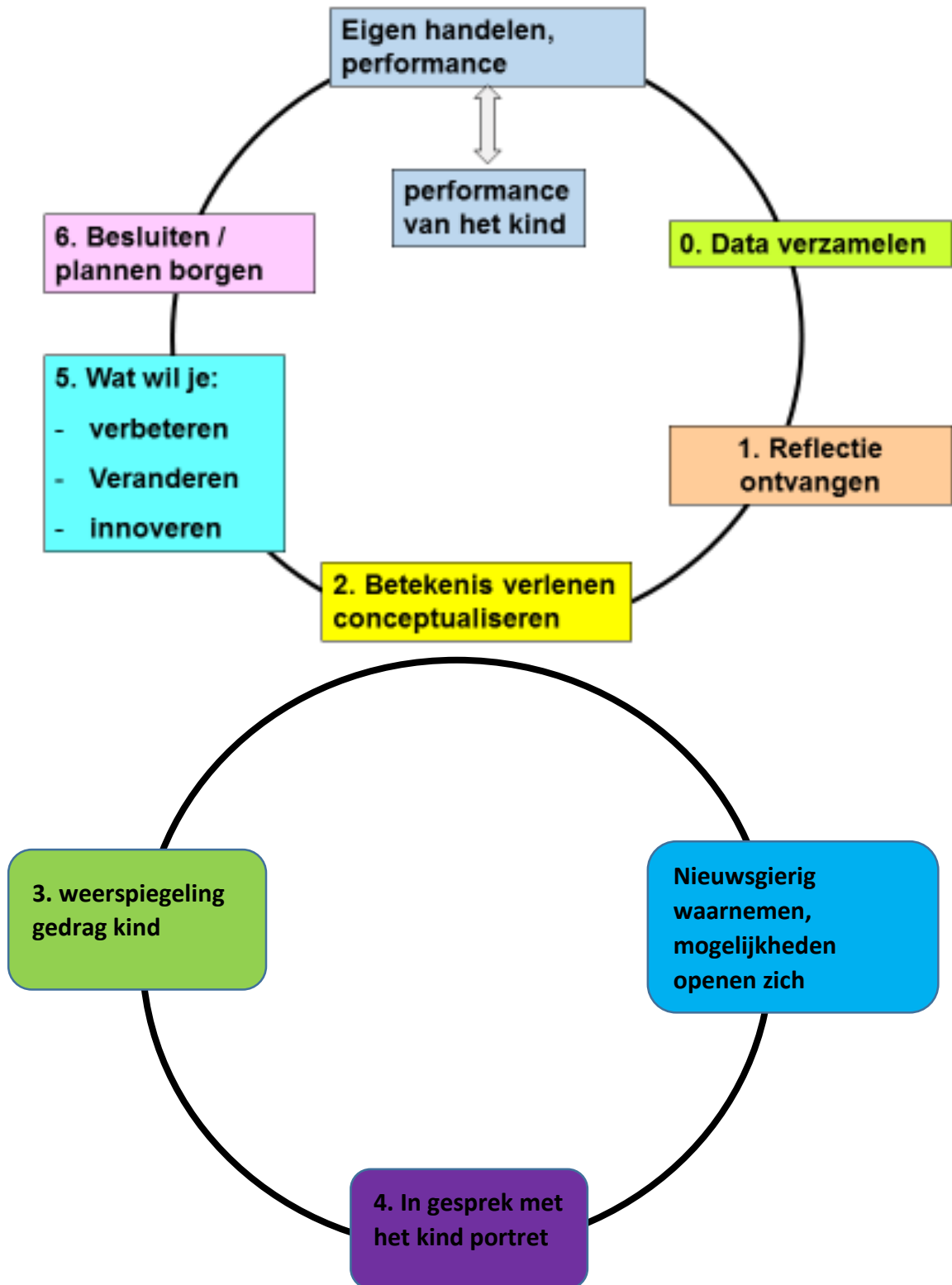
Verderop beschrijf ik het proces van evalueren en reflecteren, als handelingswijzer.

Het proces van stilstaan, doordenken, openen, zien van stappen die je kunt ondernemen om gericht vanuit je why te komen tot initiatieven voor nieuwe plannen.

(Het betreft de linker kant van de pdca-cirkel, inclusief theorie-U.)

Deep-learning-circle

Een vrije vertaling gebaseerd op de duurzame leercirkel en theory U.

Ronden

Jezelf en de ander alle fasen van leren gunnen, om er daadwerkelijk van te kunnen leren.

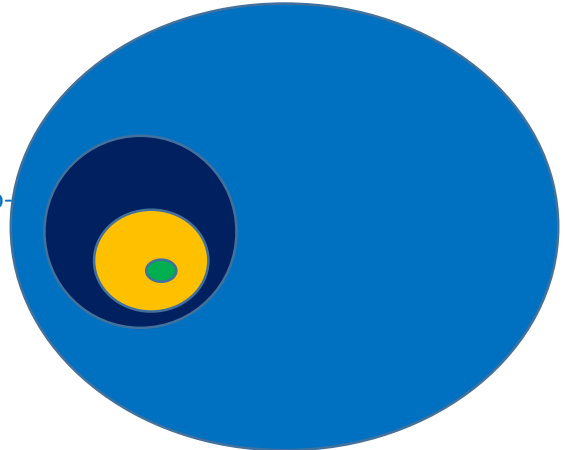
De kunst van diepgaand leren is jezelf en de ander alle fasen in het leerproces gunnen, de leercirkels te ronden. De volledige leernis gaat aan te gaan, door continu dat wat je jezelf en de ander gunt serieus te nemen. Elkaar te ontmoeten en nieuwsgierig te zijn naar de mogelijkheden die daarin geopenbaard worden, hoe je why in de praktijk te brengen. Plannen maken, samen aan de slag gaan, vallen en weer opstaan, om het effect/ontwikkeling te ontdekken, te genieten van het geleerde – de ontwikkeling-, toe-eigenen en door-ontwikkelen ...

Zonder te proberen er grip op te willen hebben. Er weet van hebben dat de duur waarin cirkels gerond worden verschillen én tegelijkertijd plaats vinden.

(Met elkaar samenwerken.)

In dit licht viel mijn oog op de volgende drie aspecten:

- ✚ Hoe krijgen leerdoelen geformuleerd in het portfolio en gesignaleerde onderwijsbehoeften uit het portfolio-gesprek vorm in het curriculum van het kind, geconcretiseerd in activiteiten op de taak?
 - denk breed: betrek ook instructiewinkel, leerpunten/keuzewerk-kast, tutoren, maatjes
 - denk praktisch: lege regel op de taakbrief

- ✚ Hoe geef je evaluatie, reflectie, toe-eigenen van ontwikkeling vorm? Opdat het iets doorgaands, vanzelfsprekends wordt. Welk ritme, welke vormen vraagt dit? Als voeding van het portfolio?
- ✚ Hoe betrek je je waarnemingen tijdens het deel-nemen aan het werken, als voorbereiding van de volgende (geplande) activiteit. Opdat je steeds explicieter de doelen van het werken deelt en gericht op basis van (gedeelde) ervaring les/instructie geeft in de doelen die je beoogt. Hierna verlenen kinderen hier zelf betekenis aan voor het vervolgen van hun werken. Of bepaal jij – als regisseur denkend vanuit de doelen - dat bepaalde activiteiten niet meer relevant zijn, of juist extra ingepast worden.

Op deze manier werken vraagt van de leerkracht:

- ✚ Gaande weg in beeld brengen van leerlijnen, die eigenlijk al gehanteerd worden.
- ✚ Samen ontwerpen van een leeromgeving/activiteiten die uitnodigen tot betrokken leren.
- ✚ Deel-nemen en tijd voor evaluatie en reflectiegesprekken als vanzelf sprekend.
- ✚ Moed opbrengen de eigen professie op te pakken en te doen wat werkelijk nodig is.
- ✚ Toe-eigenen wat geweten/gekund wordt, om de zone van naaste ontwikkeling blijvend aan te spreken, in contact met het beroep dat het kind op jou doet.

Is het mogelijk dat leerkrachten het groepsplan zo benutten, dat het de voorbereiding vormt van het onderwijs dat zij willen geven (komende periode)? Waarin de eigen zone van naaste ontwikkeling betrokken is (vanuit de why). Daar waar de kinderen een beroep op doen.

Kunnen de groepsplannen het curriculum van de leerkracht gaan vormen om aan onderwijsbehoeften van kinderen vorm te geven?

Annemarie Wenke, 20 februari 2015